

Az 1956-os forradalom helyi eseményei

Az 1956-os forradalom helyi eseményeinek krónikája azokból a jelentésekből rekonstruálható, amelyeket utólag készítettek.⁴² Természetesen e beszámolókat megfelelő fenntartással kell olvasnunk, hiszen a forradalom utáni új rendszer tisztviselői írták. Ezekből kiderül, hogy a körjegyzőséghez tartozó minden településen 1956. október végére megalakult a forradalmi tanács. A rendszer jelképeit, a vörös csillagot és a zászlót a középületeken megsemmisítették, és tüntető felvonulásokat rendeztek, ahol a következő

⁴² Mezőgazdasági üzemek, 1977.

⁴³ Dr. Dikán Nóra: Az 1956-os forradalom utáni megtorlás Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei dokumentumai című több kötetes sorozatban tette közzé az iratokat.

jelszavak hangoztak el: „*Le a kommunistákkal! Le a tanáccsal! Új embereket a tanácsba! Ki a büdös oroszokkal! Le a zsidó kormányral, ki a ruszkikkal!*” stb. Kisszekeresen id. Váradi István elszavalta az *Üzent az Olt, a Maros, a Szamos* című verset. A téészekből kiléptek, a vagyonát felosztották.

Mádon és Nemesborzován „*az ellenforradalmi tanács megválasztására október utolsó napjaiban falugyűlést hívtak össze. A gyűlés megszervezésére Nagy Sándor Hazafias Népfrent volt elnöke, valamint Ecsedi Bertalan ottani lakosok vállalkoztak. A gyűlésen a 300 választásra jogosult személy közül mintegy 70 fő vett részt*”. Még a gyűlés előtt rendezett felvonuláson kommunistaellenes jelszavak hangoztak el, de követelték a beszolgáltatások eltörlését és a kötelező tűzbiztosítás megszüntetését is. A csillag és zászló megsemmisítését „*két ismeretlen cigánnyal hajtották végre*”. A beszámoló szerint „*a termelőszövetkezet a megfélemlítés következtében oszlott szét*”. A jelentés írója még a külföldi rádióadások szerepére is kitért, amelyek szerinte „*nagyban hozzájárultak egyes megtévedt ember magatartásához, s így több becsületes dolgozó parasztot is ingadozóvá*” tettek. A jelentés azzal zárul, hogy a középparasztokból álló nemzetörség „*letartóztatást nem eszközölt, fegyverrel nem rendelkezett*”.⁴⁴

A forradalmi események után a községi közös tanács Nagyszekeresen csak 1957. március 29-én ült össze először. A tanácstagoknak kiküldött meghívón ismertették az ülés programját, melyen az első pont alatt a „*forradalom értékelése*” állt. Az értékelést Széles Sándor vb-elnök előadása alapján jegyzőkönyvben rögzítették: „*1956. október 23-án nem forradalom, hanem ellenforradalom vette kezdetét.*” Ennek megfelelően a jegyzőkönyvben megörzött meghívó szövegében a „*forradalom*” szó felé utólag tintával odaírták az „*ellen*” kifejezést.⁴⁵

⁴⁴ Dikán, 1993. 77–78.

⁴⁵ SZSZBML, XXIII. 760. Az 1957. március 29-én tartott ülésének jegyzőkönyve.